

HÅLLBAR, KONKURRENSKRAFTIG OCH KRISBEREDD

– SÅ FRAMTIDSSÄKRAR VI
SVENSK LIVSMEDELSPRODUKTION
GENOM SATSNINGAR PÅ FORSKNING
OCH INNOVATION

LIVSMEDELSFÖRETAGENS INSPEL TILL REGERINGENS
FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSPOLITISKA PROPOSITION 2024

Under 1900-talet åstadkom livsmedelsindustrin något alldeles fantastiskt. Med hjälp av nya tekniker, metoder och samarbeten gjorde man bra och säker mat tillgänglig för miljarder människor. Nu kämpar industrin med att uppnå något minst lika storartat – att föda ännu fler människor och samtidigt göra produktionen av livsmedel miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar. Det är en enorm utmaning men det går att lösa. Och nyckeln till att lyckas är forskning och innovation.

När det gäller att producera högkvalitativ mat och dryck, som underlättar hälsosamma matvanor och med minimal påverkan på klimat och miljö, är den svenska livsmedelsindustrin världsledande. Men den internationella konkurrensen är stenhård, och flera länder har redan kommit i kapp och gått förbi Sverige. Gemensamt för dessa länder är omfattande satsningar på forskning och innovation.

En samlad, kraftfull och långsiktig forskningsatsning på livsmedelsområdet är en förutsättning för att Sverige ska kunna bidra till att uppnå målen i regeringens livsmedelsstrategi, målen i Parisavtalet, FN:s globala mål för hållbar utveckling och EU:s färdplan för klimatet. Jämfört med många av våra konkurrentländer lägger Sverige förhållandevis små resurser på livsmedelsforskning och innovation. Kraftigt ökade kostnader och hårt pressade marginaler tvingar allt fler företag att prioritera andra områden. I detta svåra läge är det viktigare än någonsin att de statliga satsningarna på forskning och innovation ökar väsentligt.

Svensk livsmedelsindustri och övriga aktörer i livsmedels kedjan levererar förutom god, prisvärd, säker mat och dryck även hundratusentals jobb i hela landet och bidrar med stora värden till den svenska välfärden och samhället. Flera år med svåra kriser – klimatförändringar och alltmer frekvent extremväder, global pandemi, krig i närområdet och en allmänt ökande geopolitisk osäkerhet, för att nämna några – har tydliggjort behovet av en konkurrens- och motståndskraftig livsmedelsproduktion.

Kraftigt ökade kostnader på allt som behövs för att producera livsmedel har pressat livsmedelskedjan i synnerhet lantbruks- och industriledet – till bristningsgränsen. En alltmer anemisk livsmedelskedja kommer ofrånkomligen att leda till en försämrad livsmedelsberedskap. Genom att satsa på forskning och innovation – en avgörande konkurrensfaktor – kan staten och det offentliga bidra till att bygga upp en dynamisk och välmående livsmedelskedja med förmåga och kapacitet att föda befolkningen även i kris och krig.

Det finns en enorm potential i den svenska livsmedelsindustrin. Vi har goda – till och med unika – förutsättningar att bli ett globalt föregångsland i den hållbara produktionen av högkvalitativa livsmedel. Vi kan visa vägen för resten av världen, samtidigt som vi skapar tusentals jobb i hela landet, stärker vår försörjningsförmåga och ökar befolkningens trygghet. Vi kan och bör framtidssäkra den svenska produktionen av livsmedel. Men för att det ska hända krävs betydande, långsiktiga statliga satsningar på livsmedelsrelaterad forskning och innovation – satsningar som kan komplettera och katalysera livsmedelskedjans egna. Dörren till framtidens livsmedelsproduktion står öppen. Vi står redo att tillsammans med staten och det offentliga – ta klivet över tröskeln.

Utöver detta inspel har Livsmedelsföretagen varit involverade i att ta fram inspel från:

- Sweden Food Arena ("Livsmedel Sveriges innovativa tillväxtmotor").
- Industrirådet ("En FoU-politik för industriell konkurrenskraft")

Björn Hellman

VD Livsmedelsföretagen

Elisabet Rytter

Forskningsansvarig Livsmedelsföretagen

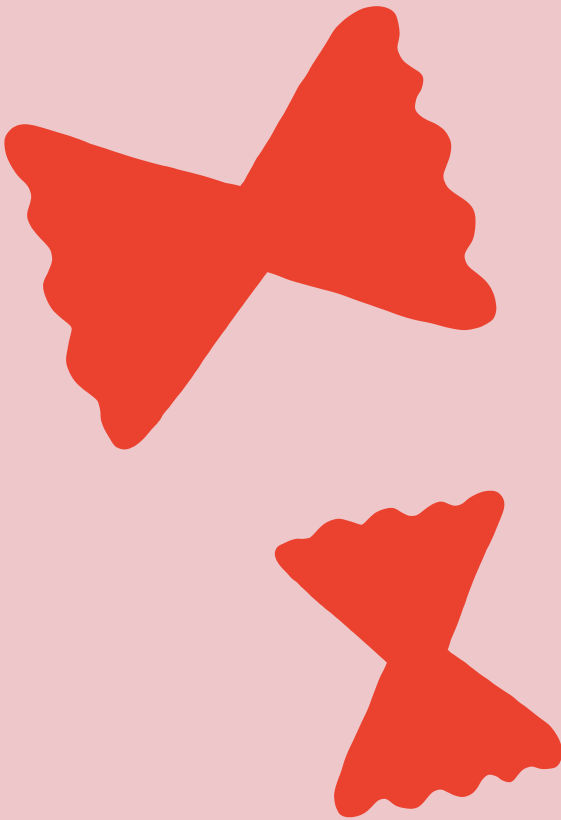
Stockholm den 31 oktober 2023

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

-
- S.6 Förslagen i sammanfattning**
- S.8 Samhällsutmaningarna**
- S.9 Den svenska livsmedelsindustrin**
- S.10 Statliga satsningar katalyserar**
- S.12 Livsmedelsföretagens förslag inom
fyra områden**
- S.22 Referenser**

Förslagen i sammanfattning

I Livsmedelsföretagens inspel till regeringens forsknings- och innovationspolitiska proposition 2024 lägger vi fram förslag på statliga satsningar inom fyra områden av särskilt stor betydelse för svensk livsmedelsproduktion. Jämfört med många av våra främsta konkurrentländer satsar vi idag förhållandevis lite på livsmedelsforskning och -innovation. Den låga nivån av statliga forsknings- och innovationssatsningar, i kombination med generellt högre kostnader för att producera livsmedel, gör att vi riskerar att tappa vår position som en världsledare inom hållbar livsmedelsproduktion. Men med rätt sorts satsningar, till exempel de vi föreslår i detta inspel, kan Sverige bli ett globalt föredöme inom hållbar livsmedelsproduktion, samtidigt som vi framtidssäkrar livsmedelsindustrins konkurrensförmåga och krisberedskap.

Område 1

RIKTADE FINANSIERINGSSATSNINGAR MOT FORSKNING OCH INNOVATION

- En ny och större statlig satsning på innovation riktad mot livsmedelsindustrin och handelsledet på minst 125 miljoner kronor per år.
- Säkerställ fortsatta satsningar på Nationella forskningsprogrammet för livsmedel för att säkra kontinuiteten i den forskning som bedrivs inom ramen för programmet.

Område 2

ÅTGÄRDER FÖR ATT STÄRKA INNOVATIONSSYSTEMET

- Stärk den nationella myndighetssamverkan kring livsmedelsforskning och -innovation genom att inkludera livsmedelskedjans branschorganisationer och Sweden Food Arena i samverkan.
- Öka nyttiggörande av forskningsresultat i livsmedelsbranschen genom en statlig satsning som innefattar ett årligt anslag till Sweden Food Arena på 20 miljoner kronor.
- Intensifiera satsningarna på ett samordnat regionalt innovationsstöd mellan nationella och regionala aktörer med fokus på företagets behov.
- Utveckla och tillgängliggör test- och demoanläggningar med relevans för företag inom livsmedelskedjan genom att:
  - o Vinnova får i uppdrag att kartlägga utbudet av test- och demoanläggningar och skapa underlag för förslag till åtgärder hur utbudet kan stärkas
  - o Myndigheterna och RISE får i uppdrag att utveckla nya insatser för att stödja och finansiera företagets användning av och expertstöd vid test- och demoanläggningar.
- Stärk institutssektorn genom att ge den tillräcklig och jämfört med idag ökad statlig basfinansiering med ett tydligt fokus på att stödja industriföretag.

Område 3

ÖKAD INTERNATIONALISERING

- Ge RISE ekonomiska förutsättningar för att delta i och koordinera EU-projekt samt stärk företagets möjligheter att aktivt ta del i EU-projekten.
- Ge Sweden Food Arena medel och uppdrag att vara behovsformulerande aktör gentemot EU:s kommande satsningar på innovation och forskning.

Område 4

STÄRKT HÖGRE UTBILDNING INOM LIVSMEDELSOMRÅDET

- Ge Universitetskanslerämbetet (UKÄ) nationellt ansvar för livsmedelsinriktade universitets- och högskoleutbildningar.
- Avsätt särskilda medel för utveckling av livsmedelsinriktade universitets- och högskoleutbildningar
- Stärk forskarskolan LiFT genom att ge Formas i uppdrag att ge statlig långsiktig medfinansiering med 3 miljoner kronor per år.

Samhällsutmaningarna

Företag i hela livsmedelskedjan spelar en avgörande roll för att Sverige ska möta de stora samhällsutmaningarna. Det gäller både insatser inom vårt land och i andra länder. Flera av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling har direkt anknytning till livsmedelssektorn.

De förslag vi lägger fram i inspelet till den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2024 syftar till att förstärka livsmedelsindustrins förmåga att bidra till att i första hand möta följande tre samhällsutmaningar: Attraktiva välfungerande samhällen, God och jämlik hälsa samt Produktion, konsumtion och värdekedjor inom planetens gränser. För att stärka denna förmåga krävs innovationer, många av dem baserade på excellent forskning.

ATTRAKTIVA VÄLFUNGERANDE SAMHÄLLEN

Sveriges och omvärldens förmåga till livsmedelsförsörjning har de senaste åren ställts inför nya och allt svårare utmaningar. Klimatförändringar, pandemi, krig och bristande energiförsörjning har tydliggjort livsmedelssystemets komplexitet och blyxtbelyst reella och potentiella bristningspunkter. Uppgiften för den svenska livsmedelsbranschen är att på ett hållbart sätt framtidssäkra och öka produktionen för att kunna försörja människor i Sverige men även i närområdet och övriga delar av världen. Detta kräver omfattande investeringar i forskning och innovation.

GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

Många människor lider av övervikt och välfärdssjukdomar. Forskning visar att bra matvanor kan förebygga sjukdomar. Livsmedelsföretagen arbetar för bättre mat- och levnadsvanor genom att erbjuda ett brett sortiment av goda och nyttiga livsmedel som gör det lättare att göra hälsosamma val, spela en aktiv roll i folkhälsopolitiska uppdrag på nationell och EU-nivå, driva branschgemensamma projekt för bättre matvanor

samt sprida evidensbaserad kunskap om sambandet mellan mat och hälsa. Forskning och innovation behövs för att fördjupa kunskapen om sambandet mellan matvanor och hälsa och för att ta fram fler hälsosamma livsmedel.

PRODUKTION, KONSUMTION OCH VÄRDEKEDJOR INOM PLANETENS GRÄNSER

Svensk livsmedelsproduktion är känd för att vara hållbar, innovativ och tekniskt avancerad. Många länder gör idag stora satsningar på sin livsmedelsproduktion och utmanar därmed Sveriges position. För att svensk livsmedelsindustri ska kunna hävda sig i denna ökade konkurrens har forskning och innovation inom en rad områden en central roll: utveckling inom processteknik, digitalisering, automation och AI är nödvändig för att utveckla resurseffektivare och mer lönsam förädling inom svenska livsmedelsindustri.

Cirka 70 procent av matsvinnet uppstår i konsumentledet och det är uppenbart att det är där som de största insatserna behövs. Samtidigt kan minskat råvaru- och matsvinn i hela livsmedelskedjan uppnås genom strategier för att optimera hantering av råvaruvariation och logistikkedjor. Ökad kunskap om konsumentbeteenden behövs för att kunna erbjuda attraktiv, hållbart producerad mat och dryck.

Livsmedelsföretagen arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor. Ett särskilt manifest (ref 1) syftar till att påskynda och fokusera industrins arbete inom området. Genom att ansluta sig till detta hållbarhetsmanifest åtar sig medlemsföretagen bland annat att till år 2030 vara fossilfria, ha bidragit till ett halverat matsvinn, samt använda 100 procent materialåtervinningsbara förpackningar.

Den svenska livsmedelsindustrin

Livsmedelsindustrin är Sveriges tredje största industrigren (mätt i antal anställda och omsättning). Exklusive dryga tusentalet enskilda firmor med minimala intäkter består livsmedelsindustrin av 3100 livsmedelsproducerande företag, varav 800 är medlemmar i bransch- och arbetsgivarorganisationen Livsmedelsföretagen.

Livsmedelsföretagens 800 medlemsföretag representerar cirka 90 procent av omsättningen i sektorn och utgör lejonparten av det vi kallar för livsmedelsindustrin. Livsmedelsindustrin omsätter 211 miljarder kronor (2021), sysselsätter 48.000 personer (2022) och exporterar till ett värde av 80 miljarder kronor (2022). Indirekt ger livsmedelsindustrin sysselsättning till ytterligare cirka 100 000 personer över hela landet. Livsmedelsindustrin spelar en central roll för Sveriges försörjningsberedskap. När regeringen i samband med coronapandemin år 2020 identifierade samhällsviktiga verksamheter var hela livsmedelskedjan en av dessa.

Hela den svenska livsmedelskedjan – primärproduktion, livsmedelsindustri, handel och restaurang/storhushåll – innefattar 23 branscher och totalt 160 000 företag med cirka 400 000 anställda där 95 procent har färre än 10 anställda. Inom livsmedelsindustrin har 1 procent av företagen fler än 250 anställda men de representerar ändå mer än hälften av industrins förädlingsvärde. Inom lantbruket finns 58 000 företag. Av dessa står en femtedel för 90 procent av produktionsvärdet inom lantbruket.

Livsmedelsindustrin är kunskapsintensiv och högteknologisk. Den producerar snabbrikliga konsumentprodukter på en internationellt starkt konkurrensutsatt marknad. Branschens frågor skär genom flera politik- och ansvarsområden. Ett brett systemperspektiv, inte minst kring forskning och innovation, är därför nödvändigt.

Statliga satsningar katalyserar

Eftersom näringslivet står för en betydande andel av de svenska FoU-investeringarna är det av största vikt att den forskningspolitik som bedrivs skapar möjligheter och incitament för företagen att öka sina satsningar. Det bör vara en central utgångspunkt när kommande forskningsproposition utformas.

För att genom forskning och innovation stärka utvecklingen mot en hållbar livsmedelsproduktion krävs en långsiktighet i finansiering tillsammans med ett brett samarbete mellan olika aktörer. I detta arbete spelar Vinnova, genom sitt innovationsfokus, en viktig roll för livsmedelsindustrin.

För att tackla livsmedelsindustrins utmaningar och ta tillvara dess möjligheter krävs tvärvetenskaplig forskning, grundläggande men framförallt mer tillämpad. För att ny kunskapska komma till nytta inom politiken, hos myndigheterna och i livsmedelsindustrin behöver den sammanställas, kommuniceras och på olika sätt nå ut i samhället.

Livsmedelsforskning- och innovation är till sin natur tvärvetenskaplig, berör en rad ämnesdiscipliner och förutsätter ett nära samarbete mellan flera kunskapsområden. Det krävs även samarbete mellan olika aktörer; akademien, forskningsinstituten och livsmedelsindustrin liksom företag från andra branscher. Statliga forskningsmedel i form av

nationella satsningar har en mycket viktig roll för att katalysera samarbeten mellan olika kunskapsområden och aktörer. Samma strategiska funktion fyller de för att akademien och företagen i Sverige ska kunna dra nytta av EU-initiativ som Horisont Europa. Livsmedelssektorn har redan etablerat flera viktiga samverkansinitiativ: Sweden Food Arena (ref 2), Nationella kommittén för livsmedelsforskning (ref 3) och Food Science Sweden (ref 4) som tillsammans ger goda förutsättningar att utforma och genomföra forsknings- och Innovationssatsningar riktade mot livsmedel.

Arbetet med att uppdatera den nationella livsmedelsstrategin från 2017 (ref 5) pågår just nu. Flera aktörer, inklusive Livsmedelsföretagen, har lämnat sina inspel under år 2023. Livsmedelsföretagen ser det som centralt att förslagen i den kommande forskningspropositionen stärker livsmedelsstrategins genomförande. Därmed kan propositionen tillsammans med livsmedelsstrategin bidra till att nå målen om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som nationella miljömål nås. För detta krävs excellent forskning, internationella kopplingar och framför allt ett innovationssystem med stor förmåga att nyttiggöra forskningsresultaten.

A photograph of a food processing plant. A worker wearing a white lab coat and blue gloves is handling a large piece of meat on a metal tray. The background is a blurred industrial setting with stainless steel equipment and bright overhead lights.

LIVSMEDELS- FÖRETAGENS FÖRSLAG INOM FYRA OMRÅDEN

Område 1.

Riktade finansierings- satsningar mot forskning och innovation

LIVSMEDELSFÖRETAGEN FÖRESLÅR:

- **En ny och större statlig satsning på innovation hos Vinnova, riktad mot livsmedelsindustrin och handelsledet på minst 125 miljoner kronor per år.**
- **Säkerställ fortsatta satsningar på Nationella forskningsprogrammet för livsmedel för att säkra kontinuiteten i den forskning som bedrivs inom ramen för programmet.**

En framtida hållbar och konkurrenskraftig svensk livsmedelsproduktion bygger på stark forskning och hög innovationskapacitet. Livsmedelsindustrin gör, liksom övriga delar av svensk industri, stora satsningar på FoU. Omfattningen av statens satsningar på forskning och innovation är visserligen mindre till volymen, men de har en viktig strategisk roll som katalysatorer för att öka de totala forsknings- och innovationssatsningarna inom livsmedelsindustrin.

Livsmedelskedjans företag och branschorganisationer har aktivt engagerat sig tillsammans med andra branscher och samhällsaktörer för att ta del av satsningen på den nya generationen av strategiska innovationsprogram. Industrins erfarenheter från de strategiska forskningsprogrammen (SIP)

är mycket goda och våra förväntningar på satsningen Impact innovation är höga.

Vi föreslår att Vinnova får i uppdrag att genomföra en ny stor satsning på innovation riktad mot livsmedelsindustrin och handeln och som är i samma storleksordning som det Nationella forskningsprogrammet för livsmedel och europeiska innovationspartnerskapet EIP-Agri. Den syftar till att minska två obalanser vad gäller forsknings- och innovationssatsningar inom livsmedelsområdet. Den ena rör obalansen mellan å ena sidan forskning och å den andra sidan satsningar på innovation. Den andra obalansen gäller inriktning mellan olika delar av livsmedelskedjan. Sedan länge har betydande insatser gjorts inom primärproduktionen och relativt mindre i andra delar av livsmedelskedjan. Den föreslagna satsningen kommer därmed att bidra till en jämnare balans som i sin tur leder till en högre forsknings- och innovationshöjd i hela livsmedelskedjan.

Område 2.

Åtgärder för att stärka innovationssystemet

LIVSMEDELSFÖRETAGEN FÖRESLÅR:

- **Stärk den nationella myndighetssamverkan kring livsmedelsforskning och -innovation genom att inkludera livsmedelskedjans branschorganisationer och Sweden Food Arena i samverkan.**
- **Öka nyttiggörande av forskningsresultat i livsmedelsbranschen genom en statlig satsning som innefattar ett årligt anslag till Sweden Food Arena på 20 miljoner kronor.**
- **Intensifiera satsningarna på ett samordnat regionalt innovationsstöd mellan nationella och regionala aktörer med fokus på företagens behov.**
- **Utveckla och tillgängliggör test- och demoanläggningar med relevans för företag inom livsmedelskedjan genom att:**
  - **Vinnova får i uppdrag att kartlägga utbudet av test- och demoanläggningar och skapa underlag för förslag till åtgärder hur utbudet kan stärkas**
  - **Myndigheterna och RISE får i uppdrag att utveckla nya insatser för att stödja och finansiera företagens användning av och expertstöd vid test- och demoanläggningar.**
- **Stärk institutssektorn genom att ge den tillräcklig och jämfört med idag ökad statlig basfinansiering tillsammans med ett tydligt formulerat uppdrag med fokus på att stödja industriföretag.**

NATIONELL MYNDIGHETSSAMVERKAN I SAMARBETE MED BRANSCH-ORGANISATIONER OCH SWEDEN FOOD ARENA

Ett modernt, effektivt innovationssystem förutsätter en tät myndighetssamverkan. Under de senaste åren har samverkan mellan Formas, Jordbruksverket, Tillväxtverket och Vinnova stärkts. Det är en mycket positiv utveckling som ökar förutsättningarna för en effektiv samordning av offentliga satsningar på forskning och innovation för att stärka hela livsmedelskedjan.

För att ytterligare öka effekterna av denna myndighetssamverkan är det väsentligt att branschorganisationerna i livsmedelskedjan tillsammans med Sweden Food Arena inkluderas med uppgiften att samla in, sammanställa och kanalisera livsmedelskedjans behov av innovation och forskning.

Branschens arbete innebär bland annat kartläggningar av olika värdekedjors behov och förslag till prioriteringar för innovations- och forskningssatsningar vilket utgör en utgångspunkt i diskussioner med finansierande myndigheter kring kommande utlysningar, prioriteringar och satsningar.

ÖKAT NYTTIGGÖRANDE AV FORSKNINGRESULTAT GENOM SWEDEN FOOD ARENA

Begränsade men strategiskt riktade viktiga satsningar inom ett modernt innovationssystem har ofta visat sig vara effektiva och ge goda resultat. Vårt förslag till en årlig statlig finansiering på 20 miljoner kronor till Sweden Food Arena är ett exempel på en sådan effektiv, begränsad och strategiskt viktig satsning.

De statliga medlen ska bidra till Arenans arbete med att öka nyttiggörandet av forskningsresultat, inom för branschen prioriterade områden, i livsmedelskedjans företag. Detta sker genom en modell som vi kallar "Kunskapspyramiden". Arbetet bedrivs på tre nivåer (se också bilden på nästa sida):

1. Informera och inspirera! Sprid kunskap om prioriterade områden genom nyhetsbrev, webinar, seminarier med mera. Gör kunskapssammanställningar och omvärldsanalyser. Informera om event och utlysningar.
2. Mötas! Samlas kring gemensamma frågeställningar och skapa projektgrupperingar genom nätverk och match-making. Sök finansiering med hjälp av utlysningar.
3. Samarbeta! Utforska och testa tillsammans i forsknings- och innovationsprojekt (på regional, nationell och EU-nivå). Få svar på frågor och lös problemställningar grundade i företagets behov.

I kunskapspyramiden möts och samverkar en rad olika aktörer med målet att öka nyttiggörande av forskningsresultat; företag, akademi, institut, innovationsstödjare, branschorganisationer, myndigheter, regioner/kommuner, civilsamhälle med flera.

ÖKADE SATSNINGAR PÅ SAMORDNAT REGIONALT INNOVATIONSSTÖD

Livsmedelsproducerande företag i olika delar av landet har skilda förutsättningar att få utvecklingsstöd. Regionala skillnader i tillgång på utvecklingsresurser och andra stöd beror på faktorer som regionala prioriteringar av livsmedelssektorn i förhållande till andra branscher och tilldelning av statliga kompensatoriska medel.

Länsstyrelserna och regionerna har föreslagit en ny satsning på regionala noder för att öka möjligheter för företagen att ta del av innovations- och forsknings-satsningar oavsett var man verkar i landet. Man har även föreslagit nationell koordinering av regionala noder med uppkoppling till nationella forsknings- och utvecklingsaktörer. Livsmedelsföretagen är mycket positiva till detta initiativ och att man bygger vidare på pågående initiativ som SAMLA Sverige (ref 6).

ÖKAD TILLGÅNG TILL TEST- OCH DEMOANLÄGGNINGAR

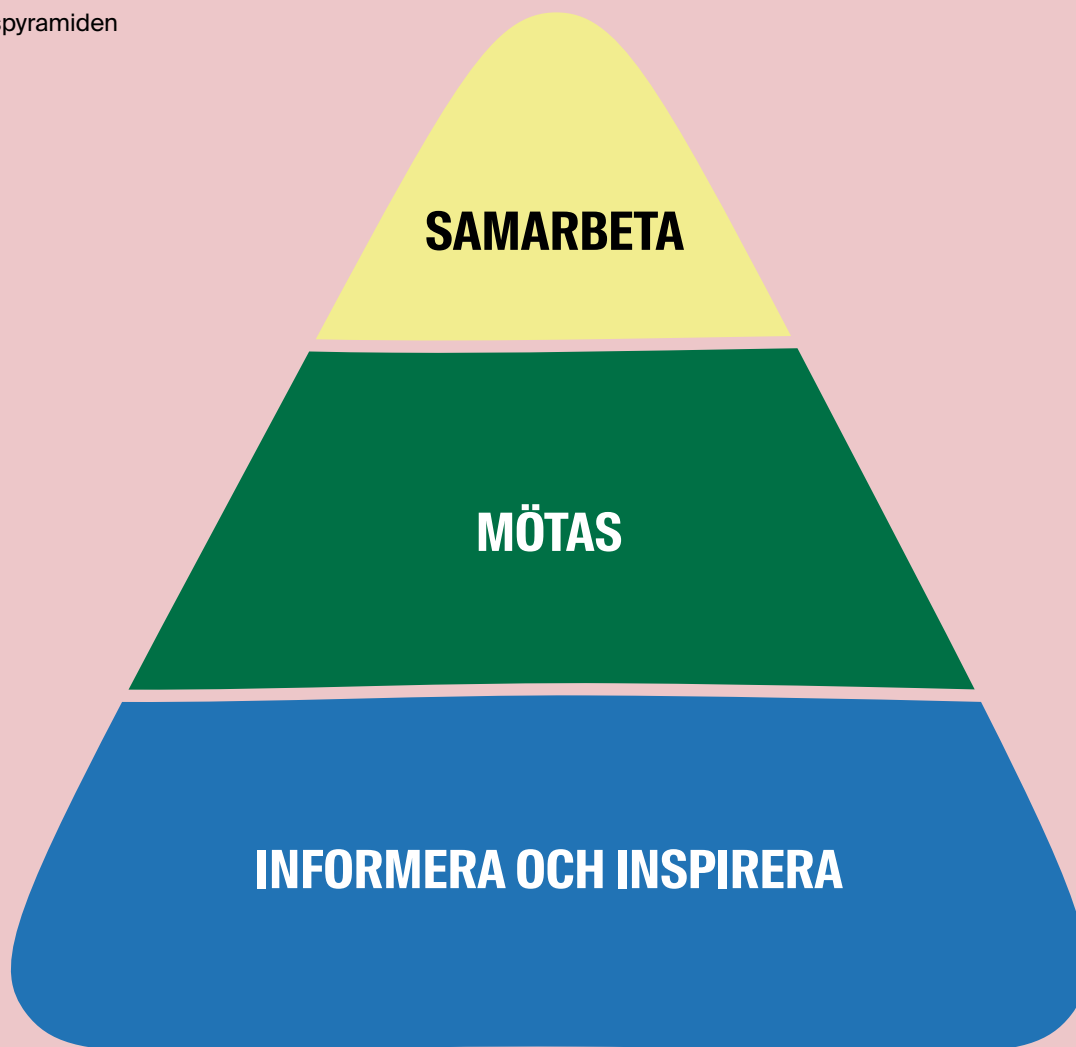
Ökad tillgång till test-, demo- och produktionsanläggningar är viktiga för att fler livsmedelsproducerande företag ska utvecklas och växa. Dessa behöver också få tillgång till experter med vars hjälp företagen kan få ut maximal nytta av anläggningarna i sitt arbete att utveckla innovativa lösningar.

Industrirådet har i sitt inspel till Forskningspropositionen efterlyst att regeringen ska verka för en tydlig strategi för test- och demoanläggningar. Industrirådet konstaterar också att det är av intresse att öka tillgängligheten i de test- och demoanläggningar som finns på universitet och högskolor men som idag inte utnyttjas fullt ut.

Livsmedelsföretagen föreslår därför att Vinnova får i uppdrag att kartlägga och skapa underlag för förslag till åtgärder för att stärka utbudet av test- och demoanläggningar inom livsmedelsområdet. Idag saknas en bra översikt som beskriver livsmedelsindustrins behov. Genom en sådan kartläggning och ett sådant underlag blir det möjligt att identifiera bristerna i dagens utbud av test- och demoanläggningar och föreslå hur de kan åtgärdas.

Av Livsmedelsföretagens 800 medlemsföretag är ett stort antal små- och medelstora företag (SMF). Dessa saknar i stor utsträckning erfarenhet och ekonomiska medel för att delta i forskningssamarbeten samt använda test- och demoanläggningar. Därför behövs nya finansieringsinstrument som skapar incitament för SMF att

nyttiggöra sig av forskning och dra nytta av anläggningarna i sitt FoU-arbete. För att öka SMF:s innovationsförmåga har Vinnova initierat Innovationscheckar på upp till 100 000 kronor och infrastrukturcheckar på upp till 400 000 kronor. Livsmedelsföretagen föreslår att myndigheterna och RISE får i uppdrag att utveckla dessa befintliga finansieringssystem och ta fram nya för att möta behoven hos främst de små- och medelstora företagen inom livsmedelsindustrin.

STÄRK INSTITUTSSEKTORN

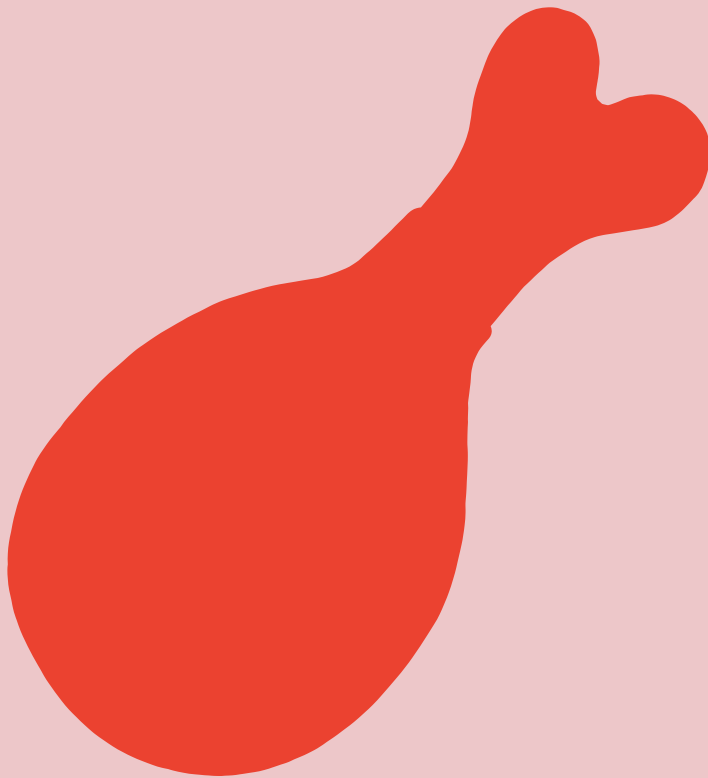
Den svenska institutssektorn är liten jämfört med andra europeiska länder. Samtidigt är den en viktig del av forsknings- och innovationssystemet som intermediär mellan akademien och näringslivet. En del av institutens uppdrag är att stödja innovativ utveckling i olika sektorer, bland annat livsmedelsindustrin. Det sker genom att skapa förutsättningar för samverkansforskning och bidra till samordning i forsknings- och innovationssystemet. Instituterna är särskilt viktiga för små- och medelstora företag, vilka till antalet dominerar inom

livsmedelsindustrin. Skälet är att dessa saknar resurser för att på egen hand engagera sig i samverkansforskning och andra typer av FoU-aktiviteter.

För att instituten ska kunna fylla sin viktiga uppgift behöver basfinansieringen öka, ett behov som även Industrirådet understryker i sitt inspel till forskningspropositionen. En sådan ökad basfinansiering tillsammans med ett tydligt formulerat uppdrag med fokus på att stödja industriföretag skapar bättre förutsättningar för att forskningsinstituterna kan genomföra sitt uppdrag på ett önskvärt sätt.

Område 3.

Ökad internationalisering

LIVSMEDELSFÖRETAGEN FÖRESLÅR:

- **Ge RISE ekonomiska förutsättningar för att delta i och koordinera EU-projekt samt stärk företagens möjligheter att aktivt ta del i EU-projekten**
- **Ge Sweden Food Arena medel och uppdrag att vara behovsformulerande aktör gentemot EU:s kommande satsningar på innovation och forskning.**

Inom akademien, forskningsinstitut och myndigheter finns resurser och erfarenheter av att delta i EU-program, både när de initieras och genomförs. Sådana resurser saknas i många livsmedelsproducerande företag, i synnerhet små och mellanstora. De organisationer som genomför EU-projekten i Sverige, inte minst RISE, bör därför få tydliga instruktioner och ett uttalat ansvar för att stimulera företag att delta och därmed dra nytta av projekten. Detta kan ske genom en kombination av information, direkta kontakter samt finansiering, exempelvis med den typ av check-system vi beskrivit ovan.

En viktig del i RISE uppdrag är att underlätta för svenska

industriföretag att delta i internationell forsknings- och innovationssamverkan. Livsmedelsföretagen föreslår därför att RISE får ökade medel för att skapa bättre förutsättningar för att uppfylla denna del av sitt uppdrag. Det kommer att underlätta för livsmedelsindustrin att engagera sig i EU-projekt, framför allt inom ramen för Horisont Europa där EU gör stora satsningar.

Vårt förslag innebär att Sweden Food Arenas roll som behovsformulerande aktör gentemot EU:s kommande satsningar på innovation och forskning stärks. Genom att stimulera ett ökat engagemang från livsmedelskedjan finns goda möjligheter att påverka kommande satsningar så att de motsvarar branschens behov. Även möjligheterna att i större utsträckning göra det möjligt för Sverige att dra ekonomisk nytta när satsningarna genomförs ökar.

Vari
Kläm

Område 4.

Stärkt högre utbildning inom livsmedelsområdet

LIVSMEDELSFÖRETAGEN FÖRESLÅR:

- **Ge Universitetskanslerämbetetet (UKÄ) nationellt ansvar för livsmedelsinriktade universitets- och högskoleutbildningar**
- **Avsätt särskilda medel för utveckling av livsmedelsinriktade universitets- och högskoleutbildningar**
- **Stärk forskarskolan LiFT genom att ge Formas i uppdrag att ge statlig långsiktig medfinansiering med 3 miljoner per år.**

Teknikskiften till följd av övergången mot klimatneutralitet, automatisering och digitalisering innebär en mycket stor omställning för näringslivet. Hur väl livsmedelsindustrin förmår att möta omställningen är beroende av tillgången på kompetens. Idag är kompetensförsörjningen ett mycket stort problem inom de flesta delbranscher. Undersökningar från såväl Livsmedelsföretagen (8) som Svenskt Näringsliv visar att företagen har svårt att rekrytera kvalificerad arbetskraft.

Söktrycket till högre utbildningar med inriktning mot processindustrin och anknytning till livsmedelsproduktion har varierat över tid. Vid olika tillfällen har bristen på sökande varit så lågt att utbildningar hotats att läggas ned. Detta är mycket allvarligt eftersom dessa utbildningar utgör en bas för rekrytering av kvalificerade medarbetare till företagen och nya doktorander till livsmedelsforskningen. För att säkerställa kvalitet och fortlevnad av de högre utbildningarna inom livsmedelsområdet föreslår vi därför att

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ges nationellt ansvar för livsmedelsinriktade universitets- och högskoleutbildningar (vid Chalmers tekniska högskola, Lunds tekniska högskola, Linnéuniversitetet och Sveriges Lantbruksuniversitet).

Behovet av livsmedelsinriktade ingenjör- och andra universitets- och högskoleutbildningar är stort. För att stimulera utveckling och kvalitet på nya och befintliga utbildningar samt ökad attraktivitet behövs även särskilda medel avsättas som intresserade universitet och högskolor ska kunna söka.

LiFT är en nationell forskarskola för forskarutbildning inom livsmedelsområdet. Sedan starten 1997 har 120 doktorer utbildats. LiFT ingår i Food Science Sweden som är en nationell plattform för livsmedelsforskning vid Chalmers, KTH, Lunds universitet, RISE, SLU och Örebro universitet. Forskarskolan LiFT fyller en viktig funktion för livsmedelsindustrin genom att förbereda doktorer inom livsmedelsområdet för anställning i företagen. LiFT-doktorerna ger företagen ökad forskningskompetens och stärker möjligheter att ta emot och använda forskningsresultat samt initiera ny forskning. Vi menar att en del av statens satsningar på forskning och innovation bör innefatta ett årligt stöd på 3 miljoner kronor till LiFT inom ramen för Formas. Idag står Food Science Sweden och Livsmedelsföretagen för hela finansieringen.

REFERENSER

[1. Livsmedelsföretagens Hållbarhetsmanifest](#)

[2. Sweden Food Arena](#)

[3. Nationella kommittén för livsmedelsforskning](#)

[4. Food Science Sweden](#)

[5. Regeringens Livsmedelsstrategi](#)

[6. Samutveckling för Livsmedelsbranschens Acceleration](#)

[7. LiFT forskarskola](#)

[8. Rapport: Var ska livsmedelsindustrin hitta 20 000 nya m](#)

**LIVSMEDELSFÖRETAGEN ÄR EN BRANSCH- OCH ARBETS-
GIVARORGANISATION FÖR ALLA SOM TILLVERKAR MAT
OCH DRYCK I SVERIGE.**

LÄS MER PÅ LIVSMEDELSFÖRETAGEN.SE

LIVSMEDELSFÖRETAGEN